

Cum percep tinerii calitatea mediului în orașele lor?

Vorbim deseori despre calitatea mediului în orașele noastre, despre politici și investiții care ar trebui să ne ajute să avem orașe mai verzi și mai sustenabile și care să răspundă provocărilor climatice. Cum putem însă traduce această provocare într-un exercițiu de conștientizare și de implicare civică? La CRPE am organizat 12 ateliere de lucru cu peste 500 de participanți și am colaborat cu 10 echipe de tineri din 6 orașe pentru a înțelege cât de bine cunosc factorii care influențează calitatea mediului: de la strada pe care locuiesc, la comunitatea și orașul din care fac parte. Am dezbătut cum află informații privind poluarea aerului, ce se întâmplă cu deșeurile aruncate sau ce planuri au autoritățile publice pentru a extinde spațiile verzi. Am cercetat ce instituții sunt responsabile pentru a avea un mediu urban mai verde și mai sănătos, dar și ce propuneri au tinerii pentru a îmbunătăți indicatorii de mediu.

Nu a fost un exercițiu ușor pentru echipele de tineri. Timp de 5 luni, ne-am uitat împreună în documentele strategice de la nivel local care ar trebui să ne facă să înțelegem viziunea de dezvoltare a orașelor pe termen mediu și lung, am trimis cereri de informații, am vorbit cu autorități publice și cu organizații civice de mediu. Datele privind calitatea mediului sunt rareori centralizate și este nevoie de multe eforturi pentru a le găsi și, mai ales, a le înțelege, fiind de cele mai multe ori prezente într-o manieră tehnică și mai puțin accesibilă publicului larg.

Publicăm la CRPE 10 rapoarte pe teme de mediu, în urma campaniilor desfășurate împreună cu echipele de tineri, care explică perspectiva lor asupra calității mediului în orașele în care locuiesc. Astfel de exerciții de implicare civică ar trebui derulate cât mai des nu doar pentru că sunt importante pentru a avea democrații sănătoase, dar și pentru a crește gradul de implicare civică al tinerilor și a stimula transparența autorităților publice. De multe ori, ideile bune privind ce ar trebui să facem pentru a avea străzi, comunități, școli sau orașe mai verzi vin din comunitate.

**12 ateliere publice cu peste
500 de participanți**

**program de monitorizare
pentru creșterea implicării
civice și a cunoștințelor despre
politicile de mediu la nivel local**

**10 rapoarte de cercetare scrise de
tineri pe teme: calitatea aerului,
managementul deșeurilor, spații
verzi și regenerare urbană**

Tabel privind temele de monitorizare

Oraș	Temă și raport de monitorizare
Reșița	Calitatea aerului
Râmnicu Vâlcea	Calitatea aerului
	Spații verzi și biodiversitate urbană
Timișoara	Managementul deșeurilor
	Calitatea aerului
	Regenerarea urbană și spațiile verzi
București	Calitatea aerului
	Eficiență energetică
Slatina	Calitatea aerului
Buzău	Calitatea aerului

Tabel privind temele de monitorizare

Care sunt autoritățile publice locale relevante pentru tema aleasă? Ce rol are fiecare dintre ele?	Ce spun autoritățile publice despre tema aleasă? Comunică ele în mod clar și ușor de înțeles pentru publicul larg?
Cum se reflectă tema în documentele cheie de la nivel local? Au fost societatea civilă și publicul larg implicate în aceste planuri și strategii?	Care sunt principalele obiective, măsuri și proiecte derulate de autoritățile publice locale privind tema aleasă și care este stadiul acestor măsuri?
Cât de accesibilă a fost identificarea și înțelegerea datelor privind tema aleasă din surse publice?	Este orașul monitorizat parte a unor inițiative naționale sau europene pe tema aleasă?

Activitățile proiectului și activitatea de monitorizare:

- 6 evenimente fizice în care am dezbătut problemele de mediu de la nivel local în perioada august - noiembrie 2026
- Apel public lansat în decembrie 2025 și program de mentorat ce a inclus ateliere online individuale și cu toate echipele de monitorizare în perioada ianuarie - iunie 2026
- Analiza datelor publice și identificarea și analizarea documentelor relevante și analiza acestora (strategii de dezvoltare locală, planuri sau strategii sectoriale, programe de investiții, alte inițiative naționale sau europene, rapoarte ale diverselor instituții cu responsabilități în calitatea mediului).
- Interviuri cu stakeholderi locali și participarea la ateliere online dedicate temelor alese de echipele de monitorizare.
- Redactarea de cereri în baza Legii 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public.
- Prezentarea rapoartelor de cercetare în cadrul a 6 evenimente fizice cu participarea autorităților publice în perioada aprilie - iunie 2026

Aproape toți tinerii cu care am lucrat au evaluat accesul la datele de interes public privind calitatea mediului ca fiind dificil. Acestea ori nu sunt disponibile public, ori sunt împrăștiate între foarte multe platforme și rapoarte, adesea într-un limbaj tehnic, fiind dificil de accesat și mai ales de înțeles de către publicul larg. A fost de multe ori nevoie de eforturi consistente pentru a obține și cele mai banale seturi de date. Comunicarea recurentă a acestor date în format accesibil ar trebui să fie un obiectiv central al autorităților publice, însă acest lucru se întâmplă rar. Dacă în ceea ce ține de calitatea aerului, datele sunt relativ accesibile, existând nu doar platforme publice, cât și platforme create de societatea civilă, datele ce țin de trasabilitatea deșeurilor, eficiența energetică sau spațiile verzi sunt semnificativ mai dificil de accesat.

Calitatea și suficiența datelor publice rămân o provocare majoră. Datele privind calitatea aerului, de exemplu, sunt deseori monitorizate cu un număr foarte limitat de stații de monitorizare, parte a Rețelei Naționale de Monitorizare privind Calitatea Aerului, fără alte sisteme publice relevante. Orașe precum Reșița, Slatina sau Buzău nu au nicio rețea proprie sau gestionată împreună cu societatea civilă care să ofere date suplimentare. Multe dintre stațiile de monitorizare au perioade lungi de inactivitate din cauza mentenanței limitate. Timișoara, București sau Râmnicu-Vâlcea beneficiază de sisteme proprii de monitorizare, datorită eforturilor societății civile, dar și acestea sunt insuficiente și sunt folosite doar cu rol informativ. Datele calitative privind trasabilitatea gunoiului sunt cvasiinexistente și cele mai dificil de accesat, fiind disponibile rareori într-un format accesibil. Datele privind spațiile verzi se încadrează în aceeași categorie, multe dintre orașe neputând nici măcar să identifice suprafața exactă a spațiilor verzi, cu atât mai puțin să dispună de documente actualizate sau de o viziune clară privind îmbunătățirea calității acestora.

Știm însă, atât din datele monitorizate de către autorități, cât și din rapoarte independente, care sunt multe dintre sursele de poluare. Traficul rutier are un impact major asupra calității aerului (estimat la peste 60% în cazul Bucureștiului, de exemplu), managementul deșeurilor este încă gestionat deficitar (cu procente de reciclare de multe ori sub 10%), spațiile verzi sunt în multe cazuri semnificativ sub limita de 26 m² pe locuitor sau nu beneficiază de strategii valide sau un Registru al Spațiilor Verzi actualizat, iar sistemele de încălzire rezidențială continuă să polueze semnificativ în sezonul rece, mai ales când vorbim de un număr mare de sobe sau centrale individuale poluante pe un areal restrâns.

Industria joacă și ea un rol important (în Slatina, de exemplu), dar în lipsa unor stații de monitorizare care să acopere la modul real factorii poluanți generați de această activitate, evaluarea nu poate fi decât mai degrabă subiectivă și bazată pe modul în care calitatea mediului urban este percepută de locuitori.

De ce nu duc lipsă autoritățile publice locale sunt strategiile și planurile: strategii de dezvoltare locală, strategii sectoriale, planuri de acțiune pentru orașe verzi, planuri pentru energie durabilă și climă. Inflația de documente strategice a dus însă la o realitate cel puțin dificil de gestionat: prioritățile, măsurile și investițiile prevăzute nu mai sunt corelate, fiecare nou document strategic venind de multe ori cu o nouă viziune. La lipsa de corelare a acestor documente, făcute de multe ori cu actori externi și fără o asumare clară din partea aparatului de specialitate al primarului, se adăugă și lipsa oricăror mecanisme de monitorizare. Strategiile de dezvoltare locală, de exemplu, considerate cele mai importante documente strategice de la nivel local, nu includ niciun mecanism de monitorizare extern și nici rapoarte de monitorizare care să fie făcute publice. Strategiile și planurile sectoriale, fie privind calitatea aerului, managementul deșeurilor sau pentru energie durabilă și climă, se înscriu în același registru. Planurile de Acțiune pentru Oraș Verde, o inițiativă menită să susțină transformarea verde a orașelor, au fost adoptate de 4 din cele 6 orașe monitorizate de noi și ar trebui, în teorie, să elaboreze astfel de documente de raportare în anii următori.

Primăriile și Consiliile Județene sunt cele mai importante autorități publice locale cu responsabilități în special în zona de planificare, implementare și monitorizare a strategiilor și proiectelor cu potențial verde, în timp ce Direcțiile Județene de Mediu și Comisariatele Gărzii de Mediu au rol în special pe zona de monitorizare și sancționare. Nimic nu oprește însă primăriile sau consiliile județene să elaboreze propriile sisteme de monitorizare a poluării, să facă apel la poliția locală pentru a verifica și sancționa surse de poluare, să colaboreze cu celelalte autorități pentru o mai bună informare a publicului larg. Din păcate, în realitate, colaborarea acestor instituții nu este în multe situații una favorabilă, fie din divergențe politice, fie dintr-o cultură administrativă opacă sau puțin interesată de abordări constructive.

La Râmnicu-Vâlcea, de exemplu, o a treia stație de monitorizare a calității aerului încă nu este funcțională pentru că Direcția Județeană de Mediu și Primăria Râmnicu-Vâlcea își împart responsabilitatea deciziei privind amplasamentul acesteia. Garda de Mediu a refuzat, de exemplu, să ne spună pe cine a sancționat în ultimii 3 ani în orașele monitorizate, raportând doar datele macro, fără o defalcare pe tip de entitate sau motivul sancționării. La nivelul tuturor orașelor monitorizate, nu există, de altfel, nicio centralizare a datelor privind factorii de mediu în orașe, iar deciziile de politică publică sunt fundamentate doar parțial pe baza datelor (și așa limitate) de care dispunem.

Echipele de tineri și-au împărțit recomandările atât pentru autoritățile publice, cât și pentru publicul larg și școli. Pentru primele, de cele mai multe ori, au cerut mecanisme reale de monitorizare a factorilor de mediu și publicarea datelor în format accesibil și ușor de utilizat. Au cerut mai multe stații de monitorizare a calității aerului, inclusiv prin crearea de rețele gestionate de autoritatea locală împreună cu societatea civilă, transparentizarea datelor privind sursele de poluare și crearea unui dashboard urban care să includă în timp real toate aceste date privind calitatea mediului. Tinerii au cerut și documente strategice ușor de înțeles, planuri verzi cu obiective, măsuri și investiții cu calendare clare, responsabili și actualizare în timp real. Multe dintre investițiile asumate și derulate de autoritățile publice nu sunt dezbătute public sau sunt simulate consultări minimale cu un număr redus de participanți. Același lucru îl cerem și noi la CRPE de mulți ani. Și au cerut formate reale de consultare, multe ce pot lua forma unor concursuri de soluții, programe de bugetare participativă sau finanțări pentru investiții verzi la nivel de școală sau cartier.

În ceea ce ține de investițiile propriu-zise, tinerii au cerut străzi pietonale sau cu trafic limitat în jurul școlilor, un management al deșeurilor mai transparent și mai ușor de urmărit, cu publicul larg înțelegând trasabilitatea acestuia, extinderea sistemului “plătești cât arunci” sau promovarea economiei circulare. Este nevoie de noi măsuri împotriva poluării aerului, chiar dacă uneori pot părea puțin populare, mai ales cele ce țin de traficul auto, dar și de actualizarea și implementarea reală a unor planuri pentru calitatea aerului. Spațiile verzi trebuie extinse și mai bine întreținute, adoptate soluții naturale, care necesită costuri de întreținere reduse.

Școlile, în mod special, sunt primele locuri în care se poate practica implicarea civică pe teme de mediu. Astfel de exerciții civice trebuie gândite de către școli și chiar împreună cu autoritățile locale. Tinerii au cerut și miniproiecte la nivel școlilor, prin care acestea să solicite și să implementeze garduri verzi, să ceară montarea de senzori de poluare, cu date în timp real, să elimine mașinile din curtea școlilor, să amenajeze grădini comunitare și să extindă zonele verzi sau să planteze noi arbori în preajma și în interiorul școlilor. Toate sunt investiții sau proiecte care pot fi făcute cu resurse minime.

Ce putem face mai departe? Implicarea civică este un fundament al unei democrații sănătoase, iar astfel de exerciții ar trebui făcute mult mai des. Oricât de dificile ar părea monitorizarea activității autorităților publice și solicitarea unor noi formate de transparență, consultare și derulare de proiecte pentru tineri, acestea sunt exact lucrurile pe care trebuie să le cerem și practicăm. Ne-am bucura să citiți cele 10 rapoarte ale tinerilor. Ele reprezintă un exercițiu dificil pe care aceștia l-au trecut cu brio și includ idei foarte bune ce pot fi replicate. Le mulțumim pentru suport și pentru că au lucrat alături de noi.

Program de monitorizare coordonat de:

- **Damian Alexandru, Director de Programe CPRE** (alexandru.damian@crpe.ro)
- **Alyssa Ungureanu, Cercetătoare CRPE** (alyssa.ungureanu@crpe.ro)

Raport publicat în cadrul proiectului „Youth for Green Romania” (2024-3-RO01-KA154-YOU-000285479), derulat de Centrul Român de Politici Europene.

Conținutul prezentului material reprezintă responsabilitatea exclusivă a autorilor, iar Agenția Națională și Comisia Europeană nu sunt responsabile pentru modul în care va fi folosit conținutul informației.